

گرایش کارآفرینانه (نوآوری و یادگیری سازمانی) و عملکرد صادرات

امین رضا ابراهیم زاده
پروانه غریب پناه
حمید گرامی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گرایش کارآفرینانه (نوآوری و یادگیری سازمانی) و عملکرد صادرات

تالیف:

امین رضا ابراهیم زاده

پروانه غریب پناه

حمید گرامی

انتشارات موجک

سرشناسه: ابراهیم‌زاده، امین‌رضا، ۱۳۶۴-

ebrahimzadeh, amin reza

عنوان و نام پدیدآور: گرایش کارآفرینانه: (نوآوری و یادگیری سازمانی) و عملکرد صادرات/ تالیف امین‌رضا ابراهیم‌زاده، پروانه غریب‌پناه، حمید گرامی.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات موجک، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۱۲۱ ص.

شابک: ۱-۰۷۲-۹۹۴-۶۰۰-۹۷۸، ۳۰۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: کارآفرینی -- ایران -- نمونه‌پژوهی

موضوع: Entrepreneurship -- Iran -- Case studies

موضوع: یادگیری سازمانی -- ایران -- نمونه‌پژوهی

موضوع: Organizational learning -- Iran -- Case studies

شناسه افزوده: غریب‌پناه، پروانه، ۱۳۶۳-

شناسه افزوده: gharib panah, parvaneh

شناسه افزوده: گرامی، حمید، ۱۳۶۲-

شناسه افزوده: gerami, hamid

رده بندی کنگره: ۱۳۹۷ گک ۴ الف ۲/ HB۶۱۵

رده بندی دیویی: ۳۳۸/۰۴۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۵۵۹۰۶۶۱

انتشارات موجک

تلگرام: ۰۹۰۱۷۶۷۲۵۰۲ کانال: telegram.me/mojak1

تلفن مرکز پخش: ۰۲۶۳۲۴۰۳۵۱۶ - ۰۲۶۳۲۴۰۳۵۱۳ - ۰۲۱۶۶۱۲۷۵۹۳

ایمیل: mojakpublication@yahoo.com

سایت: www.mojak.ir

عنوان: گرایش کارآفرینانه (نوآوری و یادگیری سازمانی) و عملکرد صادرات

تالیف: امین‌رضا ابراهیم‌زاده، پروانه غریب‌پناه، حمید گرامی

طراح جلد: سیده زهرا روشنایی

مشخصات ظاهری: ۱۲۱ صفحه، قطع وزیری

چاپ اول: زمستان ۱۳۹۷، تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۳۰۰۰۰۰ ریال، شابک: ۱-۰۷۲-۹۹۴-۶۰۰-۹۷۸

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات موجک محفوظ است. هیچ شخص حقیقی و حقوقی حق چاپ و تکثیر این اثر را به هر شکل و صورت اعم از فتوکپی، چاپ کتاب و ... را ندارد. متخلفین به موجب بند ۵ ماده قانون حمایت از ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱	پیشگفتار .....
۳	فصل اول: کلیات .....
۳	۱-۱ مقدمه .....
۴	۲-۱ بیان مسأله .....
۶	۳-۱ اهمیت موضوع .....
۷	۴-۱ اهداف .....
۸	۵-۱ تعریف واژه‌ها و اصطلاحات .....
۹	۶-۱ تعریف عملیاتی متغیرها .....
۱۱	فصل دوم: یادگیری سازمان .....
۱۱	۱-۲ مفهوم یادگیری .....
۱۲	۲-۲ سطوح یادگیری .....
۱۲	۳-۲ یادگیری سازمانی .....
۱۴	۴-۲ هدف‌های یادگیری سازمانی .....
۱۴	۵-۲ ویژگی‌های یادگیری سازمانی .....
۱۵	۶-۲ انواع یادگیری سازمانی .....

فصل سوم: فرآیند یادگیری سازمانی ۱۹

- ۱-۳ مقدمه ۱۹
- ۲-۳ فرآیند سه مرحله‌ای دفت و ویک ۱۹
- ۳-۳ فرآیند یادگیری سازمانی از نگاه نوناکا و تاکئوچی ۱۹
- ۴-۳ فرآیند یادگیری سازمانی از نظر پاولوسکی ۲۰
- ۵-۳ فرآیند یادگیری سازمانی از نظر هیوبر ۲۰
- ۶-۳ فرآیند یادگیری سازمانی لورنس و همکاران ۲۱
- ۷-۳ فرآیند یادگیری سازمانی از نظر سلیتز و نورور ۲۱
- ۸-۳ فرآیند یادگیری سازمانی حیدری و همکاران ۲۲
- ۹-۳ فرآیند یادگیری سازمانی کراسن و همکاران (مدل ۴۱) ۲۳

فصل چهارم: عوامل موثر بر یادگیری سازمانی ۲۹

- ۱-۴ عوامل موثر بر یادگیری سازمانی ۲۹
- ۱-۱-۴ ساختار ۲۹
- ۲-۱-۴ محیط ۲۹
- ۳-۱-۴ تکنولوژی ۳۰
- ۴-۱-۴ فرهنگ سازمانی ۳۰
- ۵-۱-۴ استراتژی ۳۰
- ۶-۱-۴ رهبری ۳۱
- ۲-۴ سطوح یادگیری سازمانی ۳۱
- ۱-۲-۴ یادگیری فردی ۳۱
- ۲-۲-۴ یادگیری تیمی و گروهی ۳۲
- ۳-۲-۴ یادگیری فرابخشی ۳۲
- ۴-۲-۴ یادگیری سازمانی ۳۲

فصل پنجم: کارآفرینی سازمانی ۳۵

۱-۵ تاریخچه کارآفرینی ۳۵

۲-۵ مفهوم کارآفرینی ۳۶

۳-۵ تعاریف کارآفرینی سازمانی ۳۷

۴-۵ کارآفرینی سازمانی در سازمان‌های کوچک و متوسط ۳۹

فصل ششم: مدل‌های کارآفرینی سازمانی ۴۱

۱-۶ مقدمه ۴۱

۲-۶ مدل کوراتکو و همکارانش ۴۱

۳-۶ مدل کوین و سلوین ۴۲

۴-۶ مدل وینکر و همکاران ۴۲

۵-۶ مدل لامکین و دس ۴۳

فصل هفتم: نوآوری ۴۵

۱-۷ ادبیات نوآوری ۴۵

۲-۷ نوآوری بنیادین و نوآوری تدریجی ۴۷

۳-۷ نوآوری روتین ۴۸

فصل هشتم: شرکت‌های کوچک و متوسط ۴۹

۱-۸ مفهوم شرکت‌های کوچک و متوسط ۴۹

۲-۸ روند شکل‌گیری شرکت‌های کوچک و متوسط ۵۱

۳-۸ چالش‌های شرکت‌های کوچک و متوسط ۵۳

۴-۸ جایگاه شرکت‌های کوچک و متوسط در محیط امروزی ۵۳

۵-۸ ادبیات صادرات ۵۴

فصل نهم: تحقیقات گرایش کارآفرینانه ۵۷

۱-۹ تحقیقات داخلی ۵۷

۲-۹ تحقیقات خارجی ۵۹

۳-۹ چارچوب نظری ۶۱

فصل دهم: مطالعه موردی ۶۳

۱-۱۰ روش تحقیق ۶۳

۲-۱۰ جامعه آماری ۶۴

۳-۱۰ شیوه نمونه‌گیری و حجم نمونه ۶۴

۴-۱۰ ابزار گردآوری اطلاعات ۶۶

فصل یازدهم: یافته‌ها ۷۱

۱-۱۱ تحلیل‌های توصیفی ۷۱

۲-۱۱ بررسی فرض نرمال بودن داده‌ها ۷۵

۳-۱۱ تحلیل عاملی تأییدی متغیرهای مدل ۷۶

۴-۱۱ بررسی مدل ساختاری (تحلیل مسیر) فرضیه‌های اصلی ۹۰

۵-۱۱ بررسی فرضیه‌های اصلی ۹۲

۶-۱۱ بررسی مدل ساختاری (تحلیل مسیر) فرضیه‌های فرعی ۹۵

۷-۱۱ بررسی فرضیه‌های فرعی ۹۶

فصل دوازدهم: جمع‌بندی ۱۰۳

۱-۱۲ نتایج حاصل از فرضیه‌ها ۱۰۳

۲-۱۲ بحث و مقایسه ۱۰۷

۳-۱۲ نتیجه‌گیری ۱۰۹

۴-۱۲ پیشنهادها ۱۱۱

۱۱۵ ..... منابع

۱۱۵ ..... منابع فارسی

۱۱۸ ..... منابع انگلیسی

پیشگفتار

هدف از تالیف این کتاب، بررسی تأثیر گرایش کارآفرینانه بر عملکرد صادرات با توجه به متغیرهای میانجی نوآوری و یادگیری سازمانی می‌باشد. وجود متغیر نوآوری در این رابطه به دلیل بازاریابی با تغییر و تحولات سریع می‌باشد که در بازار بعضی صنایع وجود دارد. همچنین وجود متغیر یادگیری سازمانی در این رابطه نیز بیشتر برای بازارهای ثابت و یکنواخت می‌باشد. روش تحقیق کتاب حاضر، کمی و هدف آن کاربردی است. جامعه آماری شرکت‌های کوچک و متوسط استان تهران و ۲۸۸ شرکت موجود در این حوزه، به کمک فرمول کوکران ۱۶۶ شرکت به عنوان نمونه انتخاب شدند. سپس به کمک شیوه نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌بندی متناسب بر مبنای نوع صنعت این شرکت‌ها انتخاب و پرسشنامه استاندارد را برای آن‌ها ارسال شد. سپس به کمک آزمون معادلات ساختاری در نرم افزار لیزرل معلوم شد که گرایش کارآفرینانه بر عملکرد صادرات تأثیر مثبت و معناداری دارد. همچنین ظرفیت یادگیری سازمانی تأثیر معناداری بر رابطه گرایش کارآفرینانه و عملکرد صادرات ندارد. این در حالی است که عملکرد نوآورانه تأثیر معناداری بر رابطه گرایش کارآفرینانه و عملکرد صادرات دارد. یافته‌های جانبی حاصل از کتاب نیز نشان داد که ۲ بعد از گرایش کارآفرینانه (پیش فعال بودن و نوآوری) تأثیر مثبت و معناداری بر عملکرد صادرات دارد در حالی که تمایل به رقابت بر عملکرد صادرات تأثیر معناداری ندارد.

شیوه سازماندهی کتاب حاضر به صورت زیر می‌باشد.

فصل اول: کلیات

فصل دوم: یادگیری سازمانی

فصل سوم: فرآیند یادگیری سازمانی

فصل چهارم: عوامل موثر بر یادگیری سازمانی

فصل پنجم: کارآفرینی سازمانی

فصل ششم: مدل‌های کارآفرینی سازمانی

فصل هفتم: نوآوری

فصل هشتم: شرکت‌های کوچک و متوسط

فصل نهم: تحقیقات گرایش کارآفرینانه

فصل دهم: مطالعه موردی

فصل یازدهم: یافته‌ها

فصل دوازدهم: جمع‌بندی

در پایان، بر خود لازم می‌دانیم از همه عزیزانی که در مراحل گوناگون آماده‌سازی این کتاب ما را یاری نموده‌اند، بویژه از جناب آقای دکتر مجید رستمی بشمنی صمیمانه تقدیر و تشکر نمائیم.

امین رضا ابراهیم زاده، پروانه غریب پناه، حمید گرامی

زمستان ۱۳۹۷

Entrepreneurial orientation (Innovation and Organizational Learning) And export performance

By: Aminreza Ebrahimzadeh
Parvaneh Gharibpanah
Hamid Gerami

چشم انداز افزایش صادرات غیرنفتی، سال‌هاست که از سوی دولت‌مردان ارائه داده می‌شود. هر چند دولت‌ها همواره کوشیده‌اند به این چشم‌انداز جامعه عمل ببوشانند، اما مقایسه آمار صادرات غیرنفتی کشور با سایر کشورها نشان می‌دهد که موفقیت چندانی به دست نیامده و نیاز به برنامه‌ریزی بیشتری است. این خود نشان دهنده این است که مدیران در عمل و برای انجام صادراتی بهتر عوامل موثر بر آن را نتوانسته‌اند به خوبی شناسایی کنند. در این بین کارآفرینی یکی از عواملی است که توسط محققین به آن توجه زیادی شده است. اما مساله اساسی در این حوزه آن است که مهارت‌های کارآفرینی به صورت ذاتی در فرد و یک سازمان وجود دارد و یا شرایط محیطی اجازه رشد و توسعه آن را می‌دهد. پاسخ به این سوال سبب شده تا در چند سال اخیر محققین به متغیرهای میانجی که سبب می‌شود تا کارآفرینی در سازمان جاری و ساری گردد و شرکت را در اهداف خود یاری رساند، مورد بررسی قرار بگیرد.

